

16.11.21
DZIEKAN
Kolegium Analiz Ekonomicznych
dr hab. Beata Czarnecka-Chrobot, prof. SGH

Poznań, 15.11.2021

dr hab. Agata Kliber, prof. UEP
Katedra Matematyki Stosowanej
Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu
Al. Niepodległości 10
61-875 Poznań

Recenzja poprawionej rozprawy doktorskiej

pana magistra Jakuba Rybackiego

p. t. *Essays on ineffectiveness of central bankers, commercial forecasters and international financial institutions – evidence from macroeconomic forecasting and policymaking*

(dziedzina: nauki ekonomiczne, dyscyplina: ekonomia)

napisanej w Kolegium Analiz Ekonomicznych Szkoły Głównej Handlowej, pod

kierunkiem dr. hab. prof. SGH Dobromiła Serwy

Recenzja została przygotowana w wyniku decyzji Rady Naukowej dyscypliny ekonomia i finanse Szkoły Głównej Handlowej (pismo K: 650699 prof. dr. hab. Bogumiła Kamińskiego, prof. SGH, z dnia 15 września 2021 roku) oraz w odpowiedzi na pismo prof. dr. hab. Bogumiła Kamińskiego, prof. SGH z dnia 9 listopada 2021 roku.

Rozprawa doktorska pana magistra Jakuba Rybackiego składa się z cyklu ośmiu artykułów poprzedzonych autoreferatem, obejmującym streszczenie w języku polskim i angielskim oraz wstęp do rozprawy. W konkluzji recenzji z dnia 21.04.2021 odniosłam się do zapisu ustawy z dn. 14 marca 2013 roku (art. 13 ust.1) o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (tekst jedn. Dz. U. z 2017, poz. 1789), zgodnie z którym doktorant w swojej rozprawie doktorskiej powinien wykazać się umiejętnością samodzielnego prowadzenia badań, wiedzą teoretyczną oraz oryginalnością rozwiązania problemu naukowego. Podkreśliłam, że przedstawiony przez Doktoranta cykl artykułów świadczy o umiejętności prowadzenia badań naukowych oraz o wiedzy teoretycznej, a moje zarzuty dotyczyły staranności przygotowania pracy oraz streszczenia i wstępu – a konkretniej sposobu, w jaki Doktorant przedstawił cel i hipotezy badawcze. Natomiast podstawą skierowania pracy do poprawy był brak możliwości oceny oryginalności rozwiązania problemu badawczego, przy pierwotnie przedstawionym celu i hipotezach pracy.

Uważam, że ponieważ oryginalne prace badawcze, które składają się na rozprawę doktorską, zostały wcześniej ocenione przez redakcje czasopism naukowych i niezależnych recenzentów, to rola recenzenta takiej rozprawy doktorskiej sprowadza się w największym

stopniu do oceny streszczenia i wstępu, w którym Doktorant powinien wykazać się umiejętnością zidentyfikowania określonego problemu badawczego, przyświecającego cyklowi artykułów, sformułowania celu badawczego, postawienia precyzyjnych hipotez badawczych (bądź pytań badawczych) oraz wskazania, w jaki sposób badania przedstawione w poszczególnych publikacjach doprowadziły go do rozwiązania postawionego problemu badawczego. Taki wstęp powinien przekonać potencjalnego czytelnika, że ma rzeczywiście do czynienia z rozprawą doktorską, a nie luźnym cyklem artykułów.

Biorąc pod uwagę, że jest to ponowna recenzja dysertacji, poprawionej i uzupełnionej przez Doktoranta, odniosę się do zmian wprowadzonych w nowej wersji rozprawy. Na pewno została ona przygotowana z większą starannością edytorską. Cztery artykuły, które w momencie składania pierwszej wersji rozprawy, miały status tzw. *Working papers*, zostały w międzyczasie opublikowane, zatem pan Rybacki zamienił je na wersje opublikowane. Dotyczy to rozdziału trzeciego (*ECB policy consistency – loss of independence and the real estate bubble?*), czwartego (*Are Central Banks Research Teams Fragile Because of Groupthink? Evidence on Inflation Targetting*), piątego (*Polish GDP Forecast Errors: A Tale of Inefficiency*) oraz siódmego (*Fiscal Deficit Forecasts by International Institutions: Evidence for a Double Standard?*). Dodatkowo, wstęp i zakończenie zostały poddane korekcie językowej i nie występują w nich błędy językowe, które pojawiały się w pierwotnej wersji.

Ponieważ w pierwszej wersji rozprawy Autor podzielił swój cykl publikacji na dwie części, którym przyświecały różne cele, jednym z moich postulatów było, aby wyjaśnił, w jaki sposób oba cele łączą się w jedną całość. Celem pierwszego cyklu artykułów było (na podstawie Streszczenie w języku polskim): *pokazanie, że działaniom banków centralnych towarzyszyły niewielkie korzyści i duże koszty społeczne, a drugiej: pokazanie, że prognozy analityków komercyjnych dotyczące dynamiki wzrostu PKB oraz stanu finansów publicznych zawierają liczne mankamenty*. Wskazałam również na brak precyzji w określeniu celów badawczych (strona 13 recenzji z dn. 21.04.2021).

W odpowiedzi na sugestię połączenia obu celów pracy w jeden wątek badawczy, pan magister Rybacki rozpoczął Wstęp nowej wersji rozprawy od sformułowania celu rozprawy jako (tłumaczenie recenzenta): *naświetlenie niedostatków prognoz makroekonomicznych formułowanych przez różnych agentów ekonomicznych, to jest: banki centralne, profesjonalnych prognostów i ekonomistów z różnych ośrodków międzynarodowych, w kontekście określonych przemian na rynkach międzynarodowych*. O ile jest to faktycznie próba połączenia obu części rozprawy w całość, to zwracam uwagę, że w Streszczeniu w obu wersjach językowych mamy nadal dwa cele. Ponadto, wydaje mi się, że trafniejszym sposobem

postawienia celu badawczego byłoby na przykład: *zidentyfikowanie* lub: *wykazanie istnienia* co uzasadniałoby zastosowanie metod ekonometrycznych (aby naświetlić niedostatki prognoz wystarczy zastosować metody opisowe, bez aparatu ilościowego). Przy tak postawionym celu pracy, pojawia się automatycznie pytanie, w jaki sposób Hipoteza 2 się z nim łączy.

Zwracam też uwagę, że w Streszczeniu w wersji angielskiej cel pierwszy brzmi: *to confirm that forward guidance has rather small benefits, while maintenance of low interest rates has negative social consequence*, natomiast we Wstępie: *to critically evaluate the failure of forward guidance policy to increase inflation expectations towards the central banks' targets with a strong focus on small open economies*. Mamy więc trzy różne sposoby przedstawienia celu pierwszego pracy, co jest niedopuszczalne.

Na stronie 6 nowej wersji Wstępu Autor przedstawił zidentyfikowaną przez siebie lukę badawczą, której brakowało w poprzedniej wersji rozprawy (recenzja z dn. 21.04.2021, str. 16): *The thesis fills the gaps in the literature regarding the understanding of motivational biases related to forecasting and policymaking*. Określił również swój wkład w rozwój dziedziny, jako (tłumaczenie recenzenta): (1) wskazanie przyczyn, które zakłócają proces stawiania prognoz, (2) zaproponowanie nowej metody pomiaru koncentracji idei w badaniach. Omawiając poszczególne rozdziały rozprawy, Autor wskazał możliwość praktycznego wykorzystania wyników jego badań.

Z przykrością muszę jednak stwierdzić, że Autor w żaden sposób nie odniósł się do moich komentarzy na temat nieprecyzyjności sformułowania celów i hipotez badawczych oraz ich niejednoznaczności. Ani jedna hipoteza nie została poprawiona. Zupełnie zignorowane zostały też komentarze dotyczące niejasnego przedstawienia celów cząstkowych. Nadal nie zostało wyjaśnione, w jaki sposób hipoteza druga łączy się z którymkolwiek z celów pracy i jaki jest cel rozdziału ósmego. Streszczenie rozprawy nie zostało zmienione w ogóle, natomiast *Introduction* zostało jedynie nieco poszerzone.

Konkludując, nowa wersja rozprawy różni się od pierwotnej, ale wprowadzone zmiany nie odnoszą się do najważniejszych zarzutów przedstawionych w konkluzji mojej poprzedniej recenzji. Uważam, że praca powinna zostać ponownie poprawiona, ze szczególnym uwzględnieniem **celu pracy i hipotez badawczych** przedstawionych w rozprawie, zgodnie ze wskazówkami ze stron 13-15 recenzji z dnia 21.04.2021. Ponadto, Autor powinien zadbać, aby przedstawione w streszczeniu cele i hipotezy były takie same, jak te, które zostaną sformułowane we wstępie pracy. Rozprawa doktorska jest z definicji pracą naukową i stawiane w niej tezy powinny charakteryzować się precyzją, niedwuznacznością i możliwością jednoznacznej weryfikacji.

Ponieważ jednak pismo Przewodniczącego Rady Naukowej dyscypliny ekonomia i finanse z dnia 9.11.2021 obliguje mnie do sformułowanie ostatecznej oceny, stwierdzam, że rozprawa w obecnej postaci spełnia dwa spośród trzech wymagań stawianych doktoratom w ustawie z dn. 14 marca 2013 roku (art. 13 ust.1) o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (tekst jedn. Dz. U. z 2017, poz. 1789). Pan magister Rybacki wykazał się umiejętnością samodzielnego prowadzenia badań i wiedzą teoretyczną. Trzeciego postulatu – oryginalnego rozwiązanie problemu badawczego – nadal nie jestem w stanie ocenić, ponieważ ani problem, ani hipotezy badawcze nie zostały w rozprawie odpowiednio zdefiniowane. W związku z powyższym wnioskuję o dopuszczenie pana mgr. Jakuba Rybackiego do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

Agata Kliber